

VERSLAG VAN EEN EXCURSIE NAAR SPRINGE

door W. F. Anderson.

Data: 25, 26, 27, 28 en 29 juli 1958.

Aantal afgelegde kilometers: 802

Leider: W.F. Anderson.

Vervoermiddel: Bus Twentsche Electricische Tramwegmaatschappij met 35 zitplaatsen.

Chauffeur: Rekers.

Kostprijs: f. 85,--.

Aantal deelnemers 28, te weten: W.F. Anderson, B. Boelens, Dr F. Bult, Mevr. A. Bult-Boerma, Mej. L. Bult, W.J. van der Burg, Mr. J.E. Claringbould, Mevr. Claringbould, H.J. van Eekeren, Mej. M. van Eekeren, Mej. G.E. de Groot, W. van Houtum, B. Jansen, G. Kortebout van de Sluijs, Mevr. J. Kramer-de Vries, Mevr. J.A. Lap - Beerman, P. van der Lijn, Mevr. G. Nagel-Medema, Mej. L. de Ruijter, Dr W.G.N. van der Sleen, W. Vasbinder Jr, Mevr. N.Vasbinder-van der Laan, Mej. G.T.J. Vasbinder, Mej. E.C.C. Vasbinder, Dr. A.J. Westerman Holstijn, Mevr. E. Westerman Holstijn-Vissering, H.J. Wielick, Ir T.D. Wielinga.

Het gezelschap in het natuurreservaat Hohenstein (Foto W. Vasbinder)

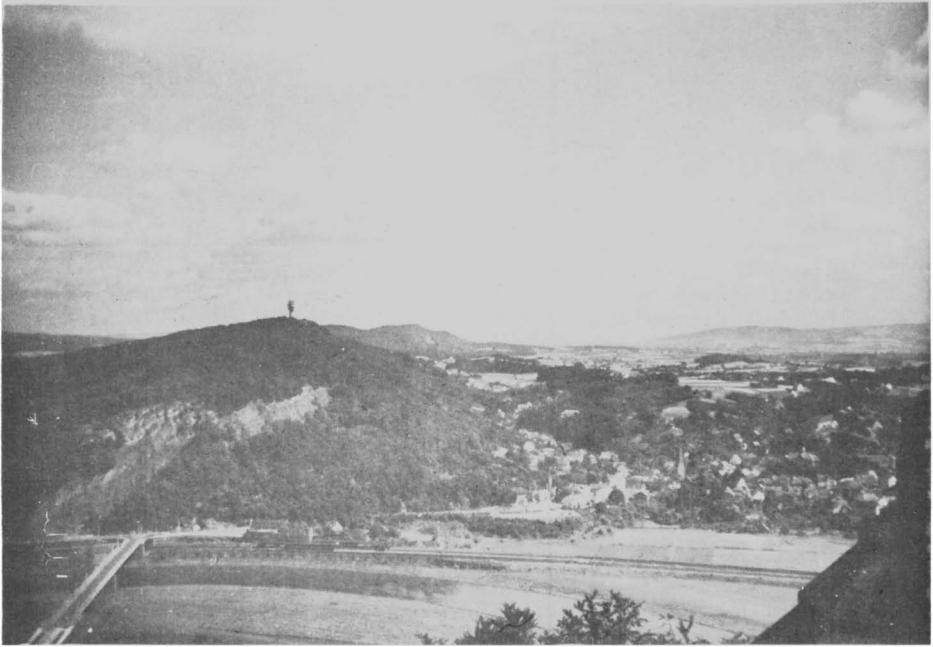
Vrijdagmorgen half tien bij stralende zonneschijn zagen we elkaar weer voor het station te Hengelo, waar de glunderende chauffeur Rekers ons opwachtte met de ons reeds zo vertrouwde T.E.T. bus. Ieder zocht zich een gemakkelijke plaats, ging oude bekenden begroeten of maakte kennis met nieuwe tochtgenoten. Gelukkig was ieder op tijd, zodat op het afgesproken tijdstip de bus met het voltallige gezelschap kon vertrekken.

De voordeur vouwt zich met een zuigend geluid dicht en met een sonore forse aanloop slaat de motor aan. Rekers trekt het stuur langzaam naar links, de bus komt in beweging, nagewuifd door de dames Anderson. De reis is begonnen, het is kwart voor tien in de ochtend.

Weldra hebben we Hengelo verlaten en bromt de bus in een straf tempo over de straatweg, richting Oldenzaal-grens. Kaarten en profielen worden uitgereikt. De leider tikt eens tegen de microfoon en blaast er vervolgens in; ja het ding doet het.

Nu volgen enige mededelingen over de te volgen route en het programma voor die dag. Het is de bedoeling indien mogelijk tegen half twee aan de Porta Westfalica bij Minden te zijn, het eindpunt van de excursie van vorig jaar. Een schijnbaar niet te verwezenlijken opdracht voor de chauffeur indien men bedenkt, dat hier een grensoponthoud en een passage van de stad Osnabrück in begrepen is, terwijl de afstand 162 km. is en van wegen gebruik gemaakt moet worden, die dikwijls niet de naam van snelverkeerswegen kunnen dragen. Onderweg ontrolt zich het ons nu goed vertrouwde landschap en herkennen we tal van plekjes, die we de beide voorafgaande jaren bezochten. Osnabrück biedt geen moeilijkheden meer, langs de kortste weg razen we er door en weldra hebben we de stad in de diepte achter ons liggen en rijden langs de voet van het Wiehengebergte op de ons zo bekende Bundesstrasse 65. Tegen 1 uur zien we in de verte reeds de koepel van het gedenkteken aan de Porta Westfalica. Na een steile klim bereikt de bus tegen half twee de top van de Wittekindsberg en niet lang daarna hebben wij ons buiten gezellig geïnstalleerd aan de tafeltjes van het restaurant. Zo spoedig mogelijk begeven wij ons nu naar het gedenkteken om van het uitzicht te genieten. Het gedenkteken ligt op 200 m hoogte en is een standbeeld van Keizer Wilhelm I dat 7 m hoog is en op een voetstuk van zandsteen staat van 5,5 m hoogte. Het staat opgesteld in een koepel die 51 m hoog is, bestaande uit zes pijlers, die door ronde bogen met elkander verbonden zijn en die het dak met de keizerskroon dragen. Het gehele bouwsel met terrassen is 88 m hoog. Het uitzicht hier is eenvoudig uniek, te meer, daar wij een zeer heldere en zonnige dag hebben getroffen. Diep onder ons stroomt de Wezer door de beroemde Porta Westfalica die hier 800 m breed is. Aan de overzijde verheft zich de Jakobsberg tot een hoogte van 186 m en die verder naar het Oosten nog tot 238 m toeneemt.

Op nevenstaande foto is duidelijk te zien, hoe deze berg uit verschillende lagen is opgebouwd, die onder een hoek van ongeveer 20 graden hellen in de richting Minden en onder jongere afzettingen wegduiken. De top wordt gevormd door de Heersumerlagen en door de Korallenoolith, een afzetting uit de Malm en een gesteente, dat dikwijls in deze streken als harde richels het bergland markeert. De naar de Noordduitse laagvlakte gekeerde noordzijde van de Jakobsberg is dus opgebouwd uit de geologisch jongere formaties van de Malm. De zuidelijke helling bestaat uit de bovenste lagen van de Dogger o.a. de Oölitische Macrocephalenlagen of Portazandsteen, waarin een ertslaag voorkomt, de Wittekindsflöz, welke wij tijdens de excursie van verleden jaar bij Dehme leerden kennen. Dezelfde situatie hebben wij natuurlijk ook op de Wittekindsberg, waar wij stonden. Het gedenkteken is daar op de Heersumerlagen gebouwd. Achter het standbeeld zien wij iets van deze

Gezicht op de Porta Westfalica met Jakobsberg en Hausberger Schweiz. (Foto H.J. van Eekeren)

lagen ontsloten en een onzer vindt er een steenkern van een Trigonion.

Met moeite nemen wij afscheid van dit mooie punt en nemen weder plaats in de bus. We dalen de berg af en rijden nu de Weserbrug over in de richting Hausbergen-Veltheim. We bevinden ons nu in de zogenaamde Hausberger Schweiz, een merkwaardig onrustig landschap in het dal van de Weser aan de zuidelijke voet van de Jakobsberg en dat ons reeds, van onze hoge waarnemingspost op de Wittekindsberg, was opgevallen.

Volgens O. Grupe in Erläuterungen zu Blatt Minden (1933) hebben we hier te maken met Kames-achtige smeltwaterafzettingen uit de Saale-ijstijd, dicht bij de ijsrand ontstaan, die eens het hele dal van de Weser verstopten en aanleiding gaven tot de vorming van een reusachtig stuwmeer, dat zich tot in de omgeving van Hamelen moet hebben uitgestrekt. Een bewijs hiervoor is het voorkomen van fijngelaagde bekken-kleien die in de omgeving van Veltheim tot een dikte van 5 meter voorkomen. Tijdens ons kort verblijf aldaar hebben wij ze niet ontsloten gezien.

Dit landschap is na het terugtrekken van het ijs door de Weser en haar zijstromen in stukken gesneden, kleinere beekjes vervormden dit gebied tot het bultige vreemde landschap, dat zich nu aan onze blikken vertoont en hier het voorland van de zuidelijke rand van het Wesergebergte vormt. We moeten ons natuurlijk goed realiseren, dat ijstijdarfzettingen in het bergland andere vormen aannemen en bestanddelen hebben dan de ons uit het vlakke land bekende formaties. Dergelijke Kames-achtige landschappen treden

dikwijls op, waar zijdalen in een ander dal uitmonden. We zullen ze op onze verdere tocht nog enige malen tegenkomen zoals de Bütberg bij Afferde, waar het dal van de Hamel bij Hamelen in verbinding staat met het dal van de Weser. We zien ze verder aan de voet van de Ith bij Coppen-brügge; bij Mündler, waar het dal van de Aue overgaat in het dal van de Hamel. In de Kiesgrube Franke in het buurtschap "Auf dem Bokshorn" bij Veltheim krijgen we gelegenheid de opbouw van deze afzettingen nader te bestuderen. Dat we hier niet met Weser-terrassen te maken hebben blijkt uit het voorkomen ontbreken van het rode Weserzand, dat een bijzonder criterium voor primaire Weser-terrassen is. In plaats daarvan zien we hier lichtgekleurde fijne en grovere glaciële zanden. Volgens de mensen hier moeten aldaar ook mammoth tanden zijn gevonden zoals die ook van Afferde bekend zijn geworden. Verder komen er vele grindlagen in voor met soms vrij grote gesteenteblokken. Noordelijke granieten en gneisen komen we overal tegen maar blijven verre in de minderheid. Bontzandsteen is er zeer veel en Weserporfieren komen ook veel voor. Men denkt zich deze afkomstig van verplaatste omgewoelde oudere Weser-terrassen.

De porfieren hebben een chocoladebruinrode of donkerbruin-violetachtige kleur. Ze komen bij ons in onze oostelijke zanden betrekkelijk zelden voor. Het merendeel van de Thüringerwoudporfieren van Sibculo enz. zijn dus waarschijnlijk langs een andere transportweg tot ons gekomen. Vermoedelijk uit de richting Braunschweig, waar ik volkomen indentieke gezelschappen aantrof als die van Sibculo.

Verder vinden we in de Kiesgrube Franke veel materiaal, dat in het Wesergebergte hier vlak bij voorkomt: Gryphea's uit de bekende grenslaag tussen Malm en Dogger, een koraal uit de Malm, Cyrenenkalk uit de Wealden, stenen met afdrucken van Ammonieten uit de Lias, kleiijzerstenen, terwijl ook een Rhombenporfier wordt gevonden.

Na het bezoek aan deze reusachtige groeve wordt het zaak om onze reis voort te zetten, willen we nog op tijd voor het diner in Springe komen. We vervolgen onze tocht door het prachtige dal van de Weser. Links van ons hellen de lagen naar het Noorden, rechts van ons aan de overzijde van het dal naar het Zuiden. De bergketens zijn de flanken van een in puin gevallen anticlinaal. Waar dus eigenlijk een grote opwelling moest zijn is nu een dal waardoor de Weser stroomt. Dit is wat de geografen omkering van het relief noemen.

De tocht voert door het dorp Eisbergen naar Rinteln. Vandaar naar Hessisch Oldendorf, waar we in de nauwe hoofdstraat van het schilderachtige stadje tot stilstand komen omdat het verkeer daar behoortlijk in de knoop zit.

Nadat we de stad Hamelen zijn gepasseerd verlaten we het dal van de Weser en slaan de weg naar Hannover in. Links van ons zien we een bergrug "de Süntel". Bij Hachmühlen steken we het riviertje de Hamel over en bereiken tenslotte precies op tijd onze standplaats Springe, liefelijk aan de voet van het Deistergebergte gelegen. Langzaam klimt nu de bus tegen de steile helling van de Ebersberg op en houdt stil voor hotel Deisterpforte.

Nu volgt een druk gedraaf langs de trappen met koffers, de kamerverdeling is in volle gang. Na een half uur hebben zich allen aan de maaltijd verenigd, waarbij zich weldra overal geanimeerde gesprekken ontwikkelen.

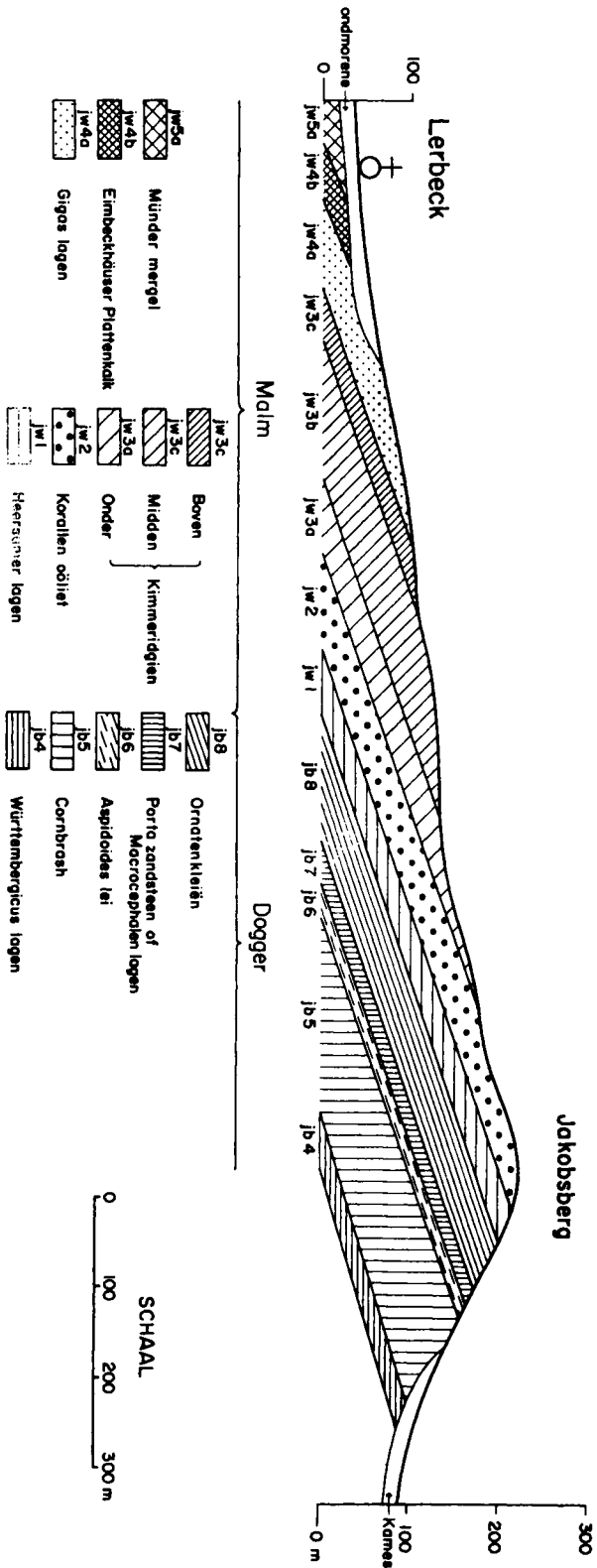
Hierna moeten de dames Nagel, Lap, de Groot, Kramer en de Ruyter benevens de heren Wielinga, Wielick, van de Burg, Kortebout van der Sluys en van der Sleen nog per bus naar het dorp worden vervoerd, waar ze bij particulieren zullen worden ondergebracht.

Een vertegenwoordiger van de plaatselijke V.V.V. wijst de weg, terwijl Elsbeth Vasbinder als conductrice fungeert. Telkens stopt

Wesergebergte

NNO

ZZW

Hotel Deisterpforte - Bad Springe am Deister. Foto W. Vasbinder

de bus en verdwijnt één onzer in een van de aardige huisjes, waar dikwijls de gastheer al staat te wachten. De bus wordt steeds leger en tenslotte keren we met de thans geheel verlaten bus naar ons hoog gelegen hotel terug.

Het is nu geheel donker geworden; in het dal twinkelen de lichtjes van Springe, waar op dit ogenblik een deel onzer tochtgenoten, overal verspreid, de hun nog onbekende bedden bestijgt. Ook in Deisterpforte gaat men nu ten ruste. Buiten is het doodstil en het duurt niet lang of een regelmatig gezieggezaag, afkomstig uit een der kamers van de bovenste verdieping, kondigt aan, dat ook Hr. Boelens in het rijk der dromen is gearriveerd.

(wordt vervolgd).

